

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä (HE 158/2017 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan ja ulkoasiainvaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- perustuslakivaliokunta PeVL 50/2017 vp
- ulkoasiainvaliokunta UaVL 9/2017 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Mikko Huuskonen, työ- ja elinkeinoministeriö
- hallintojohtaja Ari Rouhe, ulkoasiainministeriö
- johtaja Hannu Kemppainen, Innovaatiorahoituskeskus Tekes
- erikoistutkija Teemu Karttunen, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- johtaja Paavo Virkkunen, Visit Finland
- strategiapääällikkö Mervi Nikander, Lapin liitto
- sidosryhmäpääällikkö Jukka Suokas, Finnvera Oyj
- strategiajohtaja Kalle Kivekäs, Finpro Oy
- lakimies Vesa Vuorenkoski, Akava ry
- asiantuntija Simo Karetie, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- KaukoInternational Oy Ltd
- Suomen Yrittäjät ry
- Tekesin henkilöstöyhdistykset

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2017 vp

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä. Samalla Innovaatiorahoituskeskus Tekesistä annettu laki ja Finpro-nimisestä osakeyhtiöstä annettu laki ehdotetaan kumottaviksi. Esityksen mukaan Innovaatiorahoituskeskus Tekes muuttuisi Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandiksi ja Finpro Oy Business Finland Oy:ksi. Rahoituskeskus kuuluisi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnon-alaan. Yhtiö olisi valtion kokonaan omistama ja rahoituskeskuksen omistajaohjauksessa.

Laissa säädettäisiin lisäksi rahoituskeskuksen ja yhtiön toimintojen järjestämisestä sekä niiden tehtävistä ja johtamisesta.

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Ehdotetun sääntelyn keskeinen sisältö. Hallituksen esityksen kantavana ajatuksena on organisoida Tekesin ja Finpron nykyiset toiminnot uudelleen. Tekesin ja Finpro Oy:n toiminnot yhdistettäisiin Business Finland -kokonaisuudeksi, jossa Innovaatiorahoituskeskus Business Finland ja Business Finland -niminen valtion täysin omistama osakeyhtiö toteuttaisivat yhteistä strategiaa innovaatiotoiminnan, kansainvälistymisen, ulkomaisten investointien ja matkailun edistämiseksi. Business Finlandilla olisi verkosto kotimaassa ja ulkomailla Suomelle tärkeissä viennin, investointien, innovaatiotoiminnan ja matkailun edistämisen kohteissa.

Talousvaliokunta katsoo, että nykymuodossaan vienninedistämistoimet ovat kärsineet toisaalta tehtävien ja toimivaltuuksien päällekkäisyyksistä, mutta myös katvealueista ja toimintojen yhteensovittamisen ja tiedonkulun vaikeudesta (TaVL 46/2017 vp — HE 106/2017 vp). Talousvaliokunta puoltaa hallituksen esityksen mukaisen lakiehdotuksen hyväksymistä muutettuna yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkemmin selvitetyn perustein.

Innovaatiorahoituskeskuksen tehtävänä olisi strateginen johtaminen, Business Finland -osakeyhtiön omistajaohjaus sekä viranomaistehtävät ja muu julkisen vallan käyttö, kuten esimerkiksi maksatus- ja takaisinperintäpäätökset. Osakeyhtiö puolestaan keskittyisi vienninedistämistehtäviin ja tuottaisi tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan, vientiin, ulkomaisiin investointeihin ja matkailun edistämiseen liittyviä palveluita rahoituskeskuksen ja yhtiön välisen palvelusopimuksen perusteella. Yhtiön vastuulla olisi myös ulkomailla sijaitsevien toimipisteiden ohjaus ja koordinaatio Suomen edustustoverkoston kanssa. Toimivallanjako on pääpiirteissään selkeä.

Kilpailuneutraliteetti. Esityksen perustelujen mukaan Business Finland Oy ei toimisi kilpailluilla markkinoilla, vaan sen tehtävät liittyisivät elinkeino- ja innovaatiopolitiikan toimeenpanoon. Talousvaliokunta huomauttaa, että lakiehdotuksessa (11 §) yhtiön tehtävät on määritelty varsin yleispiirteisesti. Yleisluontoinen ja väljä määrittely voi johtaa valtiontuki- tai kilpailuneutraliteet-

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2017 vp

tiongelmiin ja tilanteeseen, jossa Business Finland Oy tosiasiallisesti toimii markkinoilla kilpailutilanteessa. Talousvaliokunta edellyttää, että yhtiön toimialaa ja tehtäviä täsmennetään valtioneuvoston asetuksessa, jotta yhtiön tarjoamat palvelut eivät laajene sellaisiin palveluihin, joita on tarjolla kilpailuilla markkinoilla. Talousvaliokunta huomauttaa, että Business Finlandin ohjauksesta vastaava ministeriö voi esimerkiksi tulosohjauksen kautta vaikuttaa siihen, ettei kilpailuneutraliteettiongelmia pääse syntymään. Talousvaliokunta muistuttaa lisäksi, että mahdollisten kilpailuneutraliteettiongelmiin lisäksi yhtiön harjoittama liiketaloudellinen toiminta voisi johtaa myös rahoituskeskuksen ja yhtiön välisen sidosyhteistyön menettämiseen, eikä rahoituskeskus voisi siten enää hankkia palveluita suoraan yhtiöltä kilpailuttamatta niitä.

Vienninedistämiset kansainvälisessä vertailussa. Usean talousvaliokunnan kuuleman asiantuntijatahon lausunnosta välittyy silti huoli siitä, että innovaatiotoiminnan ja kansainvälistymisen edistämisen resurssit ovat Suomessa huomattavasti heikommat kuin kilpailijamaissamme. Talousvaliokunta on aikaisempien viennin tukemista koskeneiden asioiden käsittelyssä (muun muassa TaVM 1/2016 vp — HE 144/2015 vp) korostanut, että Suomen vienninedistämisjärjestelmät täytyy saattaa keskeisten kilpailijamaidemme tasolle. Talousvaliokunta tähdentää, että viennin tukemisessa on kysymys Suomen kilpailukyvyn perustan vahvistamisesta ja sen asianmukainen resursointi tulee varmistaa.

Resurssien kohdentaminen. Organisaatiomuutos tulee hyödyntää toimintojen päällekkäisyyksien karsimiseksi. Samalla tarjoutuu mahdollisuus allokoida resursseja katveeseen jääneille alueille. Talousvaliokunta tähdentää, että toiminnan ohjauksessa, käytännön järjestämisessä ja painopistealueiden määrittelyssä tulee avoimesti arvioida, mikä on tarkoituksenmukainen henkilöstön osuus kotimaassa ja kuinka paljon resursseja tulee olla kohdemaissa. Esimerkiksi Ruotsissa painopiste on asetettu kohdemaihin. Painopisteitä tulee voida muuttaa joustavasti palveluiden käyttäjien tarpeiden muuttuessa. Näistä ei ole tarkoituksenmukaista säätää lain tasolla.

Yhteistyö ulkomaan verkostossa vaatii joustavaa ja käytännönläheistä tiimityötä ja resurssien hyödyntämistä organisaatioiden rajojen yli, etenkin kun resurssit ovat niukat. Toimijoiden välisen synergiaetujen löytäminen ja yhteisen suorituskyvyn vahvistaminen on ensiarvoisen tärkeää. Talousvaliokunta ilmaisee huolensa hallinnonalojen rajojen vaikutuksesta: ulkoasiainministeriö on lausunnossaan katsonut, että käsillä oleva toimintojen uudelleenorganisointi vaikuttaa pääasiassa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan eikä vaikuta yhteistyöhön ulkoasiainhallinnon kanssa. Talousvaliokunta korostaa, että arvioitaessa resurssien hyödyntämisen joustavuutta ja toiminnan vaikuttavuutta on tarkastelu tehtävä kattavana kokonaisuuden arviointina, jossa huomioidaan kaikki vienninedistämis-toiminnan organisaatiot.

Ulkoasiainvaliokunnan lausunto. Myös ulkoasiainvaliokunta (UaVL 9/2017 vp — HE 158/2017 vp) on kiinnittänyt huomiota ulkoasiainhallinnon alaisuudessa toimivaan vienninedistämiseen. Nykymuotoinen vienninedistämis-toiminta on näyttäytynyt yrityksille pirstaleisena kokonaisuutena, jossa eri toimijoiden tarjoamat kansainvälistymispalvelut ovat olleet hajallaan ja verkoston toiminta on ollut hankalasti hahmotettavissa. Ulkoasiainvaliokunta on pitänyt tärkeänä toiminnan kehittämistä ja selkeyttämistä. Nyt käsiteltävänä olevaa uudistusta valiokunta on pitänyt hyvin perusteltuna.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2017 vp

Lausunnossaan ulkoasiainvaliokunta toteaa edustustoverkon muodostavan laaja-alaisen ja suhteellisen kattavan maailmanlaajuisen verkoston, jonka toiminnasta vienninedistäminen on tähänkin asti muodostanut tärkeän osan. Team Finland -toimintamallin tiivistäminen muun muassa tuomalla Business Finlandin toimipisteet mahdollisuuksien mukaan edustustojen yhteyteen niissä kaupungeissa, missä toimitaan tällä hetkellä eri osoitteissa, nähdään askeleena oikeaan suuntaan. Suurlähettiläiden roolin vahvistamisen osalta ulkoasiainvaliokunta korostaa, että kyseisenlainen yhteistyöpohjainen toimintamalli, jos se toteutetaan ilman toimivaltamuutoksia, edellyttää erityisen hyvää yhteistyötä ja työnjaosta sopimista niin edustustojen ja Business Finlandin kuin muiden Team Finland -verkostoon kuuluvien toimijoiden kesken. Talousvaliokunta yhtyy näihin arvioihin.

Perustuslakivaliokunnan lausunto. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on lausunut (PeVL 50/2017 vp — HE 158/2017 vp) käsiillä olevasta hallituksen esityksestä oman toimialansa mukaisesti. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä, mutta osoittanut lakiehdotuksesta useita kohtia, joiden suhteen on pitänyt tarpeellisenä, että mietintövaliokunta täsmentää ehdotettuja pykälä. Talousvaliokunta on punninnut muutosehdotuksia ja käsitellyt niitä jäljempänä tämän mietinnön yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Seuranta ja jatkotoimet. Tasapainon löytäminen lähitulevaisuuden viennin, investointien ja matkailun edistämisessä sekä pitkäjänteisen uuden vientimarkkinan ja elinkeinoelämän verkoston rakentamisessa ja vientimarkkinoiden kasvupotentiaalin hyödyntämisessä edellyttäneen lisäpanostuksia. Vaikka ulkoasiainhallinnon edustustoverkko luo hyvän pohjan kansainvälistymistoimintojen kokoamiselle yhteen, asettaa verkoston resursointi rajat sille, kuinka paljon kansainvälistymispalveluiden hoitamiseen voidaan niissä käyttää aikaa.

Talousvaliokunta pitää nyt ehdotettua uudistusta erittäin kannatettavana, mutta esittää samalla huolen siitä, ovatko nyt esitetyt toimintojen virtaviivaistamistoimet riittäviä. Muutoksen jälkeenkin Suomessa on edelleen Innovaatiorahoitusviranomainen, vienninedistämistoimia hoitava osakeyhtiö Business Finland, erityisrahoitusyhtiö Finnvera Oyj vienninrahoitukseen, teollisuussijoitusyhtiö TESI sekä ulkoministeriön koordinoimana Team Finland -verkosto, joka puolestaan koostuu useista segmenteistä. Business Finland -uudistuksen myötä vienninedistämisorganisaatioiden lukumäärä ei vähene. Toiminnan tehostumispotentiaali rakentuukin kahden uusimuotoisen organisaation yhteisen strategisen johdon ja ohjauksen varaan. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että nyt toteutettavan muutoksen vaikutuksia seurataan ja samalla arvioidaan mahdollisia samansuuntaisia lisätoimia, jotta organisaatioiden runsaslukaisuudesta aiheutuvaa hallinnon kumulaatiota voitaisiin vähentää ja keskittää resursseja varsinaisiin vienninedistämisen ydintehtäviin. Business Finlandin uudistamisen toimeenpanossa on varmistettava, että hyviksi havaitut sidosryhmien osallistamisen käytännöt voivat jatkua ja kehittyä uudistuksen jälkeenkin.

Talousvaliokunta ehdottaa, että sääntelyn jatkovalmistelussa selvitetäisiin myös, kuinka Business Finlandin uusimuotoista rakennetta voisi hyödyntää Suomen houkuttelevuuden lisäämiseksi. Kansainvälisen kilpailukyvyn kannalta osaamisen merkitys kasvaa. Tämän vuoksi houkuttelevuutta olisi tarkistettava erityisesti kansainvälisten opiskelijoiden ja työntekijöiden näkökulmasta.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 §. Rahoituskeskus, yhtiö ja niiden muodostama Business Finland kokonaisuus. Lain 1 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi rahoituskeskuksen kuulumisesta työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan ja ministeriön ohjaustoimivallasta. Ministeriölle kuuluva vastuu hallinnon asianmukaisesta toiminnasta toimialallaan kattaa ministeriön alaista hallintoa koskevan ohjauksen ja valvonnan. Ministeriön valvontatehtävä olisi syytä selvytyden vuoksi mainita lain 1 §:ssä ohjauksen lisäksi.

9 §. Ulkomailla työskentelevän henkilöstön palvelussuhteen ehdot. Pykälän sanamuodon mukaan ulkomaanedustuksen korvauksista "on voimassa, mitä niistä erikseen säädetään". Voimassa olevan Tekes-lain vastaavan säännöksen mukaan viittaus oli määritelty "mitä ulkomaanedustuksen osalta säädetään". Koska ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain (596/2006) soveltamisala on rajattu koskemaan ulkoasiainhallinnon virkamiehiä eikä kyseessä ole yleisesti ulkomaankorvauksia koskeva laki, jota sovellettaisiin Business Finlandin henkilöstöön suoraan 9 §:n säännöksen perusteella, ulkomaanedustuksen korvaussäännösten soveltaminen edellyttää nimenomaista rinnastusta. Pykälän vastaava kohta tulee kirjoittaa muotoon "on voimassa, mitä ulkomaanedustuksen korvauksista annetussa laissa (596/2006) säädetään".

14 §. Rahoituspäätökset. Pykälän 1 momenttiin tulee korjata viitatus lain nimen virhe. Lain 449/1988 oikea nimi on Laki valtion lainanannosta sekä valtiontakauksesta ja valtiontakuusta.

Talousvaliokunta katsoo, että ehdotettu 14 §:n 2 momentti jättää epäselväksi, onko Business Finland -yhtiöllä yksinomainen toimivalta korkeintaan 100 000 (satatuhatta) euron rahoituspäätösten tekoon. Tämä ei liene ollut säännöksen tarkoitus, koska yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan molempien Business Finland -organisaatioiden tekevän rahoituspäätöksiä. Pykälä tulee jäsentää siten, että sen 1 momentti luo Rahoituskeskukselle yleistöimivallan rahoituspäätösten alalla ja 2 momentti luo tähän pääsääntöön poikkeuksen luomalla yhtiölle toimivallan euromääräisesti rajatuissa tapauksissa.

Saman lainkohdan (14 §:n 2 mom.) mukaan yhtiö voi toimia valtionapuviranomaisena. Säännösehdotuksen perustelujen valossa vaikuttaa, ettei yhtiölle ole tarkoitus osoittaa muita valtiontukipäätöksiin liittyviä tehtäviä kuin ne, joista erikseen säädetään 14 §:ssä. Perustuslakivaliokunta on pitänyt ongelmallisena ehdotetun pykälän sanamuotoa, jonka mukaan yhtiö toimisi viranomaisena. Tämän vuoksi toteamus viranomaisena toimimisesta on syytä poistaa lakiehdotuksesta ja tarvittaessa säätää erikseen sellaisista yhtiön hoidettaviksi kuuluvista valtiontukiin liittyvistä tehtävistä, joita perustuslain 124 §:n mukaan voidaan antaa muun kuin viranomaisen hoidettaviksi. Talousvaliokunta ehdottaa siten, että viittaus valtionapuviranomaisen asemaan yhtiön osalta poistetaan 14 §:stä.

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa on katsottu, että oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistaminen edellyttää, että asian käsittelyssä noudatetaan hallinnon yleislakeja ja että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla. Edellä sanotun perustuslakivaliokunnan kannanoton valossa talousvaliokunta katsoo, että pykälään on tarpeen lisätä uusi, viides momentti siitä, että yhtiön palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan yhtiölle kuuluvia julkisia hallintotehtäviä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2017 vp

Koska yksityiskohtaisissa perusteluissa ehdotettu menettely, jonka mukaan yhtiön rahoituspäätösten tekemisen alkamisesta säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella, olisi ongelmallinen sekä perustuslaillisesta näkökulmasta että lainsäädäntöteknisesti ja myös säännöksen soveltamisen kannalta tarpeeton, talousvaliokunta toteaa, ettei sanottu alemmanasteinen sääntely ole tässä tarkoituksessa hyvä menettely. Talousvaliokunnan ehdottamien muutosten jälkeen molempien Business Finland -organisaatioiden rahoituspäätösvaltuudet ovat selkeät eikä erillistä voimaantulon sääntelyä tarvita.

Näin perustellen talousvaliokunta katsoo, että 14 §:n tulee saada seuraava muoto:

"Rahoituskeskus toimii valtionapuviranomaisena ja tekee valtionavustuslaissa tarkoitettuja valtiontuen myöntö-, muutos- ja maksatuspäätöksiä sekä valtion lainanannosta sekä valtiontakauksesta ja valtiontakuusta annetussa laissa (449/1988) tarkoitettuja lainapäätöksiä. Päätöksistä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Rahoituskeskuksen lisäksi myös yhtiö voi tehdä valtionavustuslain mukaisesti de minimis -ehtoisia valtiontuen myöntö-, muutos- ja maksatuspäätöksiä, joiden arvo ei ylitä 100 000 euroa. Menettelystä sekä päätöksentekoon osallistuvien yhtiön toimihenkilöiden ja esittelijän määräämisestä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Rahoituskeskus ohjaa ja valvoo yhtiön rahoitustoimintaa. Yhtiö valvoo myöntämänsä valtionavustuksen käyttöä. Rahoituskeskus voi pidättää itselleen oikeuden tehdä yhtiölle osoitettuja rahoituspäätöksiä.

Rahoituskeskus päättää rahoituskeskuksen ja yhtiön myöntämän valtiontuen takaisinperinnästä, maksatuksen keskeytyksestä, maksatuksen lopettamisesta sekä tuen saajiin kohdistuvista tarkastuksista.

Yhtiön palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa säädettyjä julkisia hallintotehtäviä."

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 158/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland – nimisestä osakeyhtiöstä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Rahoituskeskus, yhtiö ja niiden muodostama Business Finland kokonaisuus

Elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaa toteuttava Innovaatiorahoituskeskus Business Finland (*rahoituskeskus*) kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan. Työ- ja elinkeinoministeriö ohjaa ja valvoo Rahoituskeskuksen toimintaa.

Rahoituskeskus hallinnoi valtion kokonaan omistamaa Business Finland –nimistä osakeyhtiötä (*yhtiö*). Yhtiön omistusta koskevasta päätöksenteosta ja omistajaohjauksesta säädetään valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetussa laissa (1368/2007).

Rahoituskeskus ja yhtiö muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden ja niitä johdetaan yhteisellä strategialla.

Rahoituskeskus hallinnoi lisäksi Tekes Pääomasijoitus Oy:tä.

2 §

Toiminnan tavoite

Rahoituskeskuksen ja yhtiön muodostaman kokonaisuuden toiminnan yleisenä tavoitteena on auttaa elinkeinoja uudistumaan ja kehittymään teknologian ja innovaatioiden keinoin, edistää kansainvälistä verkottumista sekä parantamaan työelämän laatua. Lisäksi toiminnan tavoitteena on kasvattaa arvonalisää, vahvistaa elinkeinoelämän kasvua ja kansainvälistä kilpailukykyä, lisätä vientiä ja Suomeen suuntautuvia ulkomaisia investointeja ja pääomasijoituksia sekä Suomeen suuntautuvaa matkailua sekä pitkällä aikavälillä parantaa tuottavuutta sekä luoda työllisyyttä ja hyvinvointia.

3 §

Rahoituskeskuksen tehtävät

Rahoituskeskuksen tehtävänä on edistää:

- 1) innovaatioiden, uuden teknologian sekä liiketoiminnan kehittämistä;
- 2) tuloksellisia innovaatio- ja kokeiluympäristöjä sekä innovaatiokyvykkyyttä;
- 3) tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiotoimintaa sekä sen tulosten laaja-alaista hyödyntämistä elinkeinotoiminnassa, työelämässä ja muualla yhteiskunnassa;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2017 vp

- 4) suomalaisten yritysten ja tutkimuksen kansainvälistymistä ja viennin kasvua sekä yritysten kansainväliseen liiketoimintaan liittyvää osaamista;
- 5) ulkomaisten investointien ja pääomasijoitusten kohdistamista Suomeen;
- 6) ulkomailta Suomeen suuntautuvan matkailun kasvua ja kehittämistä;
- 7) aikaisen vaiheen pääomasijoitusmarkkinan kehittymistä.

Rahoituskeskus hoitaa myös elinkeino-, energia- ja ympäristöpoliittisiin tukiin liittyviä valtionapuviranomaisen tehtäviä.

Rahoituskeskus suorittaa lisäksi ne elinkeino- ja innovaatiopolitiikan suunnitteluun, selvityksiin, kokeiluun ja seurantaan liittyvät tehtävät, jotka työ- ja elinkeinoministeriö sille tulosohtauksessaan antaa tai jotka sille erikseen valtioneuvoston asetuksella säädetään.

Rahoituskeskuksen tässä pykälässä mainituista tehtävistä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

4 §

Kilpailuttaminen pienten ja keskisuurten yritysten puolesta

Rahoituskeskus voi kilpailuttaa julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (1397/2016) noudattaen tavarantoimittajien ja palveluntuottajien niiden pienten ja keskisuurten yritysten puolesta, jotka saavat rahoituskeskukselta valtionavustuslain (688/2001) mukaista rahoitusta tutkimus-, kehittämis- tai innovaatiotoimintaan.

Rahoituskeskukselta tutkimus-, kehittämis- tai innovaatiotoimintaan rahoitusta yli puolet hankinnan arvosta saanut pieni ja keskiuuri yritys voi valita hankinnan toteuttajaksi toimittajan, jonka rahoituskeskus on yrityksen puolesta kilpailuttanut.

Pienellä ja keskiuurella yrityksellä tarkoitetaan mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä annetun komission suosituksessa 2003/361/EY tarkoitettuja pieniä ja keskiuuria yrityksiä.

5 §

Rahoituskeskuksen johtaminen

Pääjohtaja johtaa, valvoo ja kehittää rahoituskeskusta sekä rahoituskeskuksen ja yhtiön muodostamaa kokonaisuutta. Pääjohtajan nimittää valtioneuvosto. Pääjohtaja vastaa toiminnan tulokellisuudesta ja tavoitteiden saavuttamisesta työ- ja elinkeinoministeriölle.

Pääjohtaja vahvistaa rahoituskeskuksen työjärjestyksen. Työjärjestyksellä voidaan siirtää pääjohtajan ratkaisovaltaa rahoituskeskukseen palvelussuhteessa olevalle henkilölle.

Pääjohtaja päättää valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetussa laissa tarkoitettujen rahoituskeskuksen hallinnoimien 1 §:ssä mainittujen osakeyhtiöiden omistajaohjauksesta.

6 §

Rahoituskeskuksen johtokunta

Rahoituskeskuksella on johtokunta, jonka valtioneuvosto nimittää kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Valtioneuvosto nimittää johtokunnalle puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2017 vp

Johtokuntaan kuuluu vähintään viisi ja enintään kymmenen rahoituskeskuksen toimialaa tuntevaa henkilöä, joista yksi edustaa työ- ja elinkeinoministeriötä.

Johtokunnan jäseneksi ei voida nimittää rahoituskeskukseen tai yhtiöön palvelussuhteessa olevaa henkilöä.

Pääjohtaja toimii johtokunnan esittelijänä. Pääjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus johtokunnan kokouksissa.

Rahoituskeskuksen henkilöstö valitsee johtokuntaan keskuudestaan edustajan, jolla on läsnäolo- ja puheoikeus johtokunnan kokouksissa lukuun ottamatta nimitysasioita.

7 §

Johtokunnan tehtävät

Johtokunta ohjaa, seuraa ja valvoo Business Finland –kokonaisuuden toimintaa ja päättää yleisistä toimintalinjoista ottaen huomioon työ- ja elinkeinoministeriön asettamat tavoitteet sekä omistajaohjauksen periaatteet ja linjaukset.

Johtokunta päättää rahoituksen myöntämisestä yritysten ja yhteisöjen rahoituskeskuksen tehtäväalueeseen kuuluviiin hankkeisiin valtion talousarviossa osoitettujen myöntämisvaltuuksien puitteissa. Tarkempia säännöksiä rahoituksen myöntämisen perusteista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Johtokunnan kokoonpanosta, johtokunnan muista tehtävistä, ratkaisuvallan siirrosta pääjohtajalle ja päätöksenteosta voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Business Finland –neuvottelukunnat

Rahoituskeskus voi asettaa Business Finland -neuvottelukuntia seuraamaan rahoituskeskuksen, yhtiön ja niiden muodostaman kokonaisuuden toimintaa.

9 §

Ulkomailla työskentelevän henkilöstön palvelussuhteen ehdot

Ulkomailla työskentelevän rahoituskeskuksen henkilöstön palkkauksesta, ulkomaanedustuksen korvauksista, työajasta, vuosilomasta ja virkavapaudesta on voimassa, mitä ulkomaanedustuksen korvauksista annetussa laissa (596/2006) säädetään taikka mitä valtion virkaehtosopimuslain (664/1970) nojalla sovitaan.

10 §

Tarkemmat säännökset rahoituskeskuksen hallinnosta

Organisaatiosta, johtamisesta, virkamiehen virkavapauden myöntämisestä ja sijaisuudesta sekä valtion edustamisesta tuomioistuimissa ja virastoissa säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2017 vp

11 §

Yhtiön tehtävät

Yhtiön tehtävänä on edistää:

- 1) yritysten kykyä kehittää ja kaupallisesti hyödyntää innovaatioita ja uutta teknologiaa sekä uusien innovatiivisten yritysten ja liiketoimintojen syntymistä;
- 2) elinkeinoelämän uudistumista tukevaa tutkimus- ja kehitystoimintaa;
- 3) yritysten keskinäistä sekä niiden ja julkisyhteisöjen ja tutkimusorganisaatioiden välistä yhteistyötä;
- 4) suomalaisten yritysten ja tutkimuksen kansainvälistymistä ja viennin kasvua ja yritysten kansainväliseen liiketoimintaan liittyvää osaamista;
- 5) ulkomaisten investointien ja pääomasijoitusten kohdistamista Suomeen;
- 6) ulkomailta Suomeen suuntautuvan matkailun kasvua ja kehittämistä.

Yhtiön tehtävistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

12 §

Yhtiön taloudellinen toiminta

Yhtiön toiminnan tarkoituksena ei ole voiton tuottaminen. Yhtiön mahdollinen voitto käytetään kokonaisuudessaan yhtiön tehtävien mukaiseen toimintaan.

13 §

Rahoituskeskuksen ja yhtiön välinen palvelusopimus

Rahoituskeskus ja yhtiö tekevät vuosittain palvelusopimuksen, jossa määritellään yhtiön lakisääteisiin tehtäviin perustuvat toimenpiteet ja niistä sille vuosittain maksettava korvaus. Palvelusopimukseen liitetään suunnitelma rahoituskeskuksen ja yhtiön tulevan nelivuotiskauden toiminnasta.

14 §

Rahoituspäätökset

Rahoituskeskus toimii valtionapuviranomaisena ja tekee valtionavustuslaissa tarkoitettuja valtiontuen myöntö-, muutos- ja maksatuspäätöksiä sekä **valtion lainanannosta sekä valtiontakauksesta ja valtiontakuusta** annetussa laissa (449/1988) tarkoitettuja lainapäätöksiä. Päätöksistä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Rahoituskeskuksen lisäksi myös yhtiö voi ~~toimia valtionapuviranomaisena ja~~ tehdä valtionavustuslaissa tarkoitettuja, de minimis -ehtoisia valtiontuen myöntö-, muutos- ja maksatuspäätöksiä, joiden arvo ei ylitä 100 000 euroa. Menettelystä sekä päätöksentekoon osallistuvien yhtiön toimihenkilöiden ja esittelijän määräämisestä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2017 vp

Rahoituskeskus ohjaa ja valvoo yhtiön rahoitustoimintaa. Yhtiö valvoo myöntämänsä valtionavustuksen käyttöä.

Rahoituskeskus päättää rahoituskeskuksen ja yhtiön myöntämän valtiontuen takaisinperinnästä, maksatuksen keskeytyksestä, maksatuksen lopettamisesta sekä tuen saajiin kohdistuvista tarkastuksista.

Yhtiön palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa säädettyjä julkisia hallintotehtäviä.

15 §

Muutoksenhaku rahoituskeskuksen päätökseen ja yhtiön valtiontukiasiassa tekemään päätökseen

Rahoituskeskuksen päätökseen ja yhtiön valtiontukiasiassa tekemään päätökseen saa siihen tyytymätön asianosainen hakea oikaisua rahoituskeskukselta. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

16 §

Yhtiön valvonta ja tietojen luovuttaminen

Rahoituskeskus valvoo yhtiön toimintaa ja voi tarkastaa yhtiön valtiontukitoimintaa tarpeellisesti laajuudessa.

Yhtiön on annettava salassapitosäännösten estämättä ministeriölle ja rahoituskeskukselle näiden pyynnöstä tiedot, jotka ovat välttämättömiä yhtiön ohjaamiseksi ja valvomiseksi. Yhtiöllä on oikeus saada ministeriöltä ja rahoituskeskukselta tämän lain mukaisten tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot salassapitosäännösten estämättä.

Tietojen luovuttamisesta yrityspalvelujen toteuttamista varten säädetään yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetussa laissa (293/2017).

17 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan:

1) Innovaatorahoituskeskus Tekesistä annettu laki (717/2008);

2) Finpro –nimisestä osakeyhtiöstä annettu laki (1446/2015).

Edellä 2 momentin 1 kohdassa mainitussa laissa tarkoitettu Innovaatorahoituskeskus Tekes muuttuu tässä laissa tarkoitetuksi Innovaatorahoituskeskus Business Finlandiksi ja 2 kohdassa mainitussa laissa tarkoitettu Finpro Oy Business Finland Oy:ksi.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2017 vp

18 §

Siirtymäsäännökset

Osa Innovaatiorahoituskeskus Tekesin henkilöstöstä siirtyy yhtiön palvelukseen lain tultua voimaan. Siirtoon sovelletaan valtion virkamieslain (750/1994) 5 e ja 5 f §:n sekä työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 10 §:n säännöksiä liikkeen luovutuksesta. Siirtyvä henkilöstö määritellään liiketoimintasiirtoa koskeissa asiakirjoissa. Rahoituskeskus päättää siirtyvästä henkilöstöstä ja siirron ajankohdasta.

Kun virassa tai virkasuhteessa oleva 1 momentissa tarkoitettu henkilöstö siirtyy yhtiöön, virat lakkaavat ja virkasuhteet päättyvät ilman irtisanomista myöhemmin määriteltävänä ajankohdasta lain tultua voimaan. Koko siirtyvä henkilöstö otetaan työsuhteeseen yhtiöön sanotusta ajankohdasta lukien. Virkojen lakkaaminen ja virkasuhteiden päättyminen ei edellytä suostumusta. Yhtiöön siirtyvät työsuhteiset tehtävät ja niissä oleva henkilöstö siirtyvät yhtiöön työsuhteeseen sanotusta ajankohdasta lukien. Määräaikainen virka- ja työsuhteinen henkilöstö siirtyvät määräaikansa osoittamaksi ajaksi yhtiön palvelukseen määräaikaiseen työsuhteeseen. Palvelussuhteen lajin muuttuminen ei vaikuta palvelussuhteen jatkuvuuteen. Jos 1 momentissa mainitun ajankohdan jälkeen siirretään tehtävä yhtiöön, siirtoon sovelletaan valtion virkamieslain ja työsopimuslain liikkeenluovutusta koskevia säännöksiä vuoden 2020 loppuun asti.

Luovutushetkellä voimassa olevista virkasuhteista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät yhtiölle siten kuin valtion virkamieslain 5 f §:ssä säädetään. Tämä ei kuitenkaan koske niitä oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka johtuvat nimenomaan virkasuhteesta eivätkä ole ominaisia työsuhteelle.

Ennen luovutusta erääntyneestä palkka- tai muusta virkasuhteesta johtuvasta saatavasta vastaavat rahoituskeskus ja yhtiö yhteisvastuullisesti. Rahoituskeskus on kuitenkin luovutuksensaajalle vastuussa ennen luovutusta erääntyneestä saatavasta, jollei muuta ole sovittu.

Yhtiö on velvollinen noudattamaan luovutushetkellä voimassa olleen virka- ja työehtosopimuksen määräyksiä kuten työehtosopimuslain (436/1946) 5 §:ssä säädetään.

Henkilöstö siirtyy luovutushetkellä olevalla euromääräisellä palkalla yhtiöön.

Helsingissä 1.12.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Kaj Turunen sin
varapuheenjohtaja Harri Jaskari kok
jäsen Harry Harkimo kok
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Laura Huhtasaari ps
jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Eero Lehti kok

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2017 vp

jäsen Martti Mölsä sin (osittain)
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Antero Vartia vihr

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller